

Zaostalost jako politický program

Stagnace naší ekonomiky vůči okolním zemím je realitou. Neplyne jen z akcelerace zemí, které jsou v eurozóně, ale překvapivě i Polska. Hůře než my je na tom pouze Maďarsko. Nás i Maďarsko ekonomicky sráží zejména vnitropolitické faktory, degenerace právního prostředí a klesající výkonnost státu, který nedokáže chránit volný trh a svobodnou konkurenci, a který již sám stagnaci pumpuje do každodenního života ekonomiky.

Systémové zaostalosti přibývá. Nepřipustili jsme kvalifikovanou diskusi o propadu vzdělanostní výkonnosti našich žáků a studentů v mezinárodním srovnávacím (PISA) a v letošním roce máme na stole alarmující výčet systémových nedostatků v hodnocení žáků, učitelů i škol opět z OECD. Nevíme co chceme ve školství hodnotit, přesto budeme děti testovat. Narůstající rozsah mimoškolních informačních zdrojů vzdělanosti (internet) tlačí povinnou státní školu do okrajové pozice. Školství však pod plnými plachtami dál pluje ve špatném směru. Náprava největší katastrofy, kterou je ztráta schopnosti učit matematiku, se již odehrává zcela v režii soukromých investic. Pokus o reformu zaostávajících vysokých škol se zvrhнул v pouliční demonstrace, kde se překřikujeme, zda právo studentů podílet se na řízení vysokých škol patří mezi akademické svobody.

Zmiňuji školství, protože nemáme naftu ani zlaté doly. Zdrojem naší schopnosti udržet se v západním světě je vzdělanost, pracovitost a vynalézavost. Naše demokratické instituce však míří k opaku: zákon o ochraně ovzduší z Ministerstva životního prostředí proměnil poslanecký spolustraníka ministra, pod „vlivem“ privilegované lobistky z téže strany, do odblokování sankcí za znečištění. Není divu, že odborná komise České akademie věd mluví o návratu do komunismu 80. let. Totéž ministerstvo nedokáže zapojit strukturální fondy do řešení dlouhodobě špatné situace Ostravska, nejvíce znečištěného místa v Evropě. EU by dala nemalé prostředky na restrukturalizaci kdybychom měli kvalitní projekt. Nemáme.

Kořeny stagnace „bydlí“ v české politice. Neschopnosti profilových resortů vybrat projekty a čerpat evropské prostředky na smysluplné projekty. I tam, kde by se věci mohly dařit, vyskakují vážné problémy, které vyústí v neproplacení peněz Únií. Miliardové jsou ztráty evropských financí na modernizaci čističek v důsledku privatizace vodohospodářství, což bylo známo ještě před tím, než radnice tyto privatizace „schválily“, například v Praze.

Zaostalost číší ze špatné účasti ministrů na zasedáních v EU, u mnohých prostě proto, že neumí cizí jazyk, nebo proto, že se neumí a nedokáží v EU prosadit. S některými našimi politiky se nechťejí jejich protějšky stýkat a nejen v Evropě. Máme hlavu státu, která jediná nedostala – mezi spojeneckými a západními zeměmi – pozvání k oficiální návštěvě USA za dvě prezidentská období a jsme v kategorii Lukašenka, Chaveze a jim podobných. Indikativním stavem zaostalé, hloupé a problémové země je její mezinárodní izolace.

Nejkřiklavějšími projevy gradující nedostatečnosti vůči západním poměrům jsou treastuhodná „zanedbání“ spolupráce na zahraničním vyšetřování naší domácí korupce a organizovaného zločinu - švýcarské trestní stíhání privatizace MUS nebo podezření z přímého maření rakouského vyšetřování korupce v nákupu obrněnců Pandur. Podezření na spolupráci našich vyšetřovacích orgánů s organizovaným zločinem indikuje zdegenerování části justice a zastupitelství, na které veřejně upozornila BIS ve své výroční zprávě. Jaký asi je stav věci jestliže tajná služba musí varovat proti penetraci organizovaného zločinu veřejně?

Zaostávání naší země je užitečnou optikou při posuzování provalující se neschopnosti v evropské spolupráci. A vyslovuji hypotézu, zda – vědomě, nevědomě či podvědomě – není

narůstající protievropská rétorika vládní koalice jen ideologickou zástěrkou faktické neschopnosti dotáhnout ujíždějící evropský peloton v překonání krize a prosazení tvrdé a společně kontrolované schopnosti hospodařit a nekrást. Existuje asi možnost, že vláda špatně „čte“ nebo nevidí naše zaostávání a nereaguje adekvátně zvýšením tlaku na sblížení s evropskými výkonovými standardy. Pravděpodobnější však je, že nedohlédne nebo si netroufá na příčiny stagnace, nebo dokonce, že směřuje k našemu izolování a zakonzervování veksláckých praktik v politice i ekonomice.

Český euroskepticismus je politickou ideologií zaostalosti a ochranou nezdravých skupinových a kmotrovských zájmů na úkor západních poměrů a výkonnosti země. Jen tak dostává smysl jinak iracionální omlouvání neschopnosti čerpat strukturální pomoc jako „naschvalu“ od EU nebo trest za odmítnutí evropské fiskální smlouvy. Nečerpání je *důsledkem* naší neschopnosti vymyslet a uskutečnit rozvojové strukturální programy a efektivně je financovat. Neabsorbujeme strukturální peníze proto, že neumíme formulovat své rozvojové potřeby, které překrylo mafiánské „odklánění“ evropských prostředků.

Český euroskepticismus navrhuje, že než bychom zkoušeli předjednat a prosadit své vlastní představy o ozdravení eurozóny (máme-li vůbec jaké), budeme raději nadávat přes plot jako chudí příbuzní, kteří nedokázali dobře zhodnotit získané prostředky a promarnili je. Plytké a nevěrohodně argumentované odmítnutí evropské fiskální smlouvy viditelně není promyšlenou reakcí. Je dalším iracionálním uhnutím před odpovědností člena elitního klubu, a to třetím v řadě. Po americkém radaru a zkolabování českého předsednictví sražením vlády, je nepodepsání fiskálního kompatku třetí kiks v rychlém sledu. Tentokrát ovšem historicky znovu geopoliticky uhýbáme před pozváním k účasti ve spolupráci na nápravě evropských poměrů podobně jako jsme po válce uhnuli Marshallovu plánu. Znovu a o své vůli se vyřazujeme ze spolupráce Západu.

Euroskeptická ideologie údajně míří ke svému „ideálu“ dvourychlostní Evropy, ale Západní Evropa je jen jedna, dnes jasně ohraničená eurozónou a skupinou zemí usilujících se do eura dostat, a pak zemí propadajících se v konkurenci mimo elitní klub. Pokud by se ukázalo, že euroskeptici čtou dynamiku eurozóny chybně, což je při zjevných chybách jak ve vyjednávání uvnitř Únie, tak při přijetí obskurní role fikového listu britských konzervativců velmi pravděpodobné, pak je nezbytné tuto chybu korigovat a nečekat.

Nevidím ale jakoukoli vůli ke korekcím ani na straně proevropských stran vládní koalice, které po siláckých prohlášeních rychle utichly jakmile se přiblížilo riziko, že by se musela splnit. Vynořilo se opět provinční skloňování „stability“ koalice, strašení socialisty a nedostatek odvahy prosadit se nebo padnout. Ale každý den zjevně divergujeme od školství až po politickou kulturu, ve slovech i ve výkonu, a zejména ve vlastní kondici obrátit nepříznivý trend. Necháme zřejmě ležet částku blížící se sto miliardám nečerpanou v evropské kase a budeme raději zmrazovat důchody a snižovat platy učitelů?

I ČSSD ve skrytu doufá, že se problém nakonec skrze ulici dostane až k volebním urnám, jako na Slovensku. Jenomže Slovensko již v eurozóně dávno je a udělalo si jasno v tom co chce a kam patří. ČSSD spí knížecím spánkem, stejně jako KDU, kterou sice poponášá nostalgie, ale nemá odvalu probíjet se k parlamentním branám tvrdým proevropským tahem a otevřeností ke spolupráci s těmi, kdo budou muset chyby dnešní koalice napravovat. A Zelení by se museli k rudozelené koalici přihlásit již dnes, na což asi zatím nemají.

V podmínkách prohlubujícího se politického i výkonového úpadku se těžko hledá „leadership“, a to tím spíše, že degradační trend nese celá jedna generace politiků. A nevidím ani mezi prezidentskými kandidáty nikoho, od koho bych mohl čekat, že se dokáže postavit na nový rok před kamery a mít sílu říci „Naše země nevzkvétá!“. Pokles podpory členství v Únii mezi veřejností ukazuje nebezpečný trend rezignace na poměry, rezignace na členství v nejelitnějším globálním klubu, kde se žije unikátně bezpečně, dobře a v právním prostředí, ale také se za to platí. Ano, členství v Únii není zadarmo, je to nákladná a pracná laťka, kterou nepůjde podlézt. Do svého členství v EU jsme investovali skutečně mnoho sil, obrovské prostředky a úsilí mnoha generací, kterým se transfer země na Západ nepodařil. Je nepřijatelné ponechat toto úsilí a získané členství mezi elitou zničit diletanty, kteří si z hlouposti a druhořadosti udělali politický program.

ivan gabal